

การจัดการการเงินและบัญชีส่วนบุคคล

บทที่ 3 การบริหารเงินสด

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
22-24 มิถุนายน 2554

เงินสด

เงินสด

เป็นสินทรัพย์ที่มีสภาพคล่องมากที่สุด
ในบรรดาสินทรัพย์ทั้งหมดของบุคคล
(สินทรัพย์ที่มีสภาพคล่อง (Liquid assets) คือ
สินทรัพย์ที่สามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้ทันที
โดยที่มูลค่าไม่ลดลงหรือลดลงน้อยมาก)

การบริหารเงินสดกับการวางแผนการเงินส่วนบุคคล

ในแต่ละวันบุคคลแต่ละคนมีการถือครองเงินสดเป็นจำนวนที่แตกต่างกัน
ดังนั้น บุคคลแต่ละคนจึงมีความจำเป็นต้องวางแผนทางการเงินเกี่ยวกับเงินสดว่า
ควรจะมีเงินสดเป็นจำนวนเท่าไร และควรจะมีเงินสดที่ถือครองอย่างไร
โดยตัดสินใจกำหนดสัดส่วนระหว่างเงินสดและสินทรัพย์อื่น ๆ ที่ใช้แทนเงินสด

เงินสด

บุคคลมีความจำเป็นต้องถือเงินสดไว้เพื่อ

ใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน

สำรองไว้ใช้ยามฉุกเฉิน

สะสมมูลค่า

ข้อเสียของการถือเงินสดไว้

เสี่ยงต่อการใช้จ่ายในสิ่งที่ไม่จำเป็น

เสี่ยงต่อการสูญหายหรือถูกโจรกรรม

เป็นสินทรัพย์ที่มีความเสี่ยงต่ำ
ทำให้ได้รับผลตอบแทนจากการถือครองต่ำ
หรือไม่ให้ผลตอบแทนหรือเพิ่มมูลค่าใด

ทำให้เกิดต้นทุนเสียโอกาส
(เสียโอกาสได้รับผลตอบแทนจากการนำเงินสดไปลงทุน)

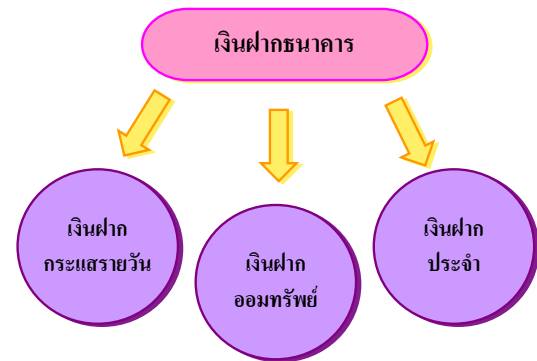

ต้องมีเงินที่เพียงพอต่อการใช้จ่ายที่จำเป็น
(ไม่น้อยจนขาดแคลนยามที่ต้องใช้
ไม่มากจนก่อให้เกิดต้นทุนเสียโอกาส)

บุคคลจึงควรรักษาสภาพคล่องที่ต้องการส่วนหนึ่ง
โดยเปลี่ยนจากการถือครองเงินสดเป็น
การลงทุนในสินทรัพย์ที่มีสภาพคล่องอื่น ๆ
ที่อาจมีสภาพคล่องลดลง แต่ให้ผลตอบแทนในระดับหนึ่ง
และยังสามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้อย่างรวดเร็ว

ดังนั้น เมื่อบุคคลมีความจำเป็น
ที่จะต้องถือเงินสด ในขณะที่
การถือเงินสดก็มีข้อเสีย
บุคคลจึงต้องบริหารเงินสด
ซึ่งการบริหารเงินสด ก็คือ
การจัดการกับเงินสด นั้นเอง

เงินฝากธนาคาร

เงินฝาก
กระแสรายวัน

จ่ายเงินเมื่อทวงถาม

ไม่มีสมุดบัญชี

ใช้**เช็ค**(เช็คสมุดเช็คได้จากธนาคาร)ในการถอนเงิน

ได้รับใบบันทึกรายการสรุปการเคลื่อนไหวของบัญชี
แต่ละรอบระยะเวลาที่กำหนด

ไม่มีดอกเบี้ย

เงินฝากธนาคาร

เงินฝาก
ประจำ

จ่ายเงินเมื่อสิ้นระยะเวลาที่กำหนด
(เลือกได้ 3 เดือน, 6 เดือน, 12 เดือน หรือ 4-5 ปี)

ได้รับดอกเบี้ยจากยอดเงินฝากแต่ละยอด
และทบต้นให้เมื่อครบกำหนดเวลา
ซึ่งอัตราดอกเบี้ยจะสูงกว่าเงินฝากออมทรัพย์
และหากถอนเงินก่อนกำหนดอาจไม่ได้รับดอกเบี้ย
หรือได้รับในอัตราที่ต่ำกว่าที่ตกลงกันได้

สามารถใช้เป็นหลักประกันในการขอสินเชื่อได้

เงินฝากธนาคาร

เงินฝาก
ออมทรัพย์

จ่ายเงินเมื่อทวงถาม

ได้รับสมุดบัญชีเพื่อใช้ทำการฝาก ถอน และโอนเงิน

ได้รับดอกเบี้ยจากธนาคาร (อัตราต่ำ)

สามารถใช้เป็นหลักประกันในการขอสินเชื่อได้

ปัจจุบัน
สามารถทำธุรกรรมกับธนาคารต่างธนาคารหรือต่างสาขาได้
รวมทั้งยังสามารถทำธุรกรรมผ่าน ATM Internet Banking
ตู้อัตโนมัติ และโทรศัพท์มือถือได้ด้วย

เช็ค (Cheque)

เช็ค

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 987
เช็ค คือ ตราสารซึ่งบุคคลหนึ่งเรียกว่า "ผู้สั่งจ่าย"
สั่งธนาคารให้จ่ายเงินจำนวนหนึ่งเมื่อทวงถาม
ให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง
หรือให้ใช้ตามคำสั่งของบุคคลอีกคนหนึ่งเรียกว่า "ผู้รับเงิน"

เช็ค (Cheque)

สมุดเช็ค 1 เล่ม
มีเช็ค ~ 10-20 ฉบับ

ส่วนประกอบของเช็คแต่ละใบ

ติดกับสมุดเช็ค
เป็นหลักฐานการสั่งจ่าย

เป็นเอกสารสัญญา
ในการสั่งจ่ายเงินของคนให้แก่ผู้อื่น

เช็คมีอายุ 6 เดือนนับจากวันที่สั่งจ่ายเช็ค
หากพ้น 6 เดือน เช็คจะหมดอายุและไม่มีผลบังคับใช้ทางกฎหมาย

เช็ค (Cheque)

การสั่งจ่ายเช็ค

สั่งจ่ายให้แก่ผู้ถือ

การสั่งจ่ายให้แก่
ผู้ที่ถูกระบุชื่อ

ต่างกันที่การขีดฆ่าหรือไม่ได้ขีดฆ่าคำว่า "หรือผู้ถือ"

ทางด้านขวาของเช็ค

**ถ้าไม่ได้ขีดฆ่า --> ผู้ถูกระบุชื่อ/บุคคลอื่นที่ถือเช็คอยู่สามารถนำเช็คไปถอนเงินได้
**ถ้าขีดฆ่า --> ผู้ถูกระบุชื่อในเช็คเท่านั้นที่จะสามารถนำเช็คไปถอนเงินได้

เช็ค (Cheque)

ตัวอย่าง
เช็ค

เช็ค (Cheque)

ตัวอย่าง
การขีดฆ่า
"หรือผู้ถือ"
ในเช็ค

เช็ค (Cheque)

การโอนเช็ค

กรณีส่งจ่ายให้แก่ผู้ถือ

ทำได้เพียงแค่มอบเช็คให้กับผู้อื่น ซึ่งผู้รับมอบเช็คคนใหม่สามารถนำเช็คไปถอนเงินได้

กรณีส่งจ่ายให้แก่ผู้ถือกระเบื้องโอนเช็ค

ทำได้โดยการสลักหลังเช็ค

- การสลักหลังลอย -> ผู้ถือกระเบื้องโอนเช็คลงลายมือชื่อด้านหลังของเช็ค ซึ่งผู้ใดที่ถือเช็คอยู่ สามารถนำไปถอนเงินสดได้
- การสลักหลังเฉพาะ -> ระบุชื่อผู้รับโอนพร้อมกับลงลายมือชื่อผู้ถือกระเบื้องโอนเช็คหรือผู้สลักหลังร่วมด้านหลังของเช็ค ซึ่งผู้ถือกระเบื้องโอนเช็คเป็นผู้รับโอนเท่านั้นที่สามารถนำไปถอนเงินสดได้

เช็ค (Cheque)

เช็คขีดคร่อม

การขีดคร่อมเช็คทั่วไป (General Crossing) เป็นการขีดเส้นคู่ขนานบนมุมซ้ายทางด้านหน้าของเช็ค

ไม่สามารถถอนเป็นเงินสดได้ ต้องนำฝากเข้าบัญชีธนาคารเท่านั้น

นอกจากนี้ การขีดคร่อมอาจระบุเงื่อนไขอื่น ๆ ประกอบด้วยได้ ซึ่งจะเรียกว่า Special Crossing ดังนี้

A/C Payee Only : เข้าบัญชีผู้รับเงินเท่านั้น

Not Transferable : ห้ามโอน

Not Negotiable : ห้ามเปลี่ยนมือ

รวมถึง การระบุชื่อหรือ/และสาขาธนาคารแห่งใดแห่งหนึ่งเท่านั้น ที่ผู้ได้รับเช็คจะสามารถนำเช็คดังกล่าวไปเข้าบัญชีเพื่อถอนเงินสดในภายหลังได้

เช็ค (Cheque)

ตัวอย่างการสลักหลังเช็ค

การสลักหลังลอย

ร่ำรวย มหาศาล

การสลักหลังเฉพาะ

จ่าย รุ่งเรือง งานดี
ตามคำสั่ง ร่ำรวย มหาศาล

เช็ค (Cheque)

ตัวอย่างการขีดคร่อมเช็ค

การเปิดบัญชีเงินฝากธนาคาร

เตรียมเอกสารหลักฐานสำหรับใช้ในการเปิดบัญชีให้พร้อมตามที่ธนาคารกำหนดไว้ เช่น สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน เป็นต้น

เงินสดที่จะใช้ในการเปิดบัญชี ซึ่งต้องมีจำนวนเงินอย่างน้อยเท่ากับจำนวนเงินขั้นต่ำที่ธนาคารกำหนด

เงินสดสำหรับจ่ายค่าธรรมเนียมอื่นที่ธนาคารเรียกเก็บ เช่น ค่าธรรมเนียมบัตร ATM ค่าสมุดเช็ค เป็นต้น

การตรวจสอบยอดเงินคงเหลือในบัญชีเงินฝากกระแสรายวัน

บัญชีเงินฝากกระแสรายวัน

- ในแต่ละเดือน ธนาคารจะส่งใบที่รายการสรุปการเคลื่อนไหวของบัญชี (Bank Statement) มาให้ (ส่วนใหญ่จะได้รับภายหลังจากวันสิ้นเดือนนั้น ๆ) และ
 - การถอนเงินจากบัญชี ที่ได้โดยการสั่งจ่ายเช็คให้กับผู้รับเงิน และ
 - บางครั้ง ธนาคารล่าช้าในการบันทึกการนำเงินฝากเข้าบัญชี
- ดังนั้น รายการดอกเบี้ยและค่าธรรมเนียมธนาคารที่ธนาคารบวกเพิ่ม/หักจากบัญชี บุคคลจะทราบต่อเมื่อได้รับ Bank Statement และในบางครั้ง เช็คที่มีการสั่งจ่ายออกไป ผู้ถือเช็คอาจจะยังไม่ได้นำเช็คไปขึ้นเงิน ทำให้การพิจารณายอดคงเหลือจากต้นขั้วเช็คและใบนำฝากเพียงอย่างเดียว อาจทำให้ไม่ทราบยอดคงเหลือที่แท้จริง ณ ปัจจุบันในบัญชีเงินฝากกระแสรายวันได้

ดังนั้น บุคคลจึงจำเป็นต้องทำ Bank Reconciliation เพื่อตรวจสอบยอดคงเหลือในบัญชีเงินฝากกระแสรายวัน

การตรวจสอบยอดเงินคงเหลือในบัญชี

บัญชีเงินฝากออมทรัพย์และบัญชีเงินฝากประจำ ตรวจสอบได้จากสมุดคู่ฝาก ซึ่งสามารถนำไปปรับยอดให้เป็นปัจจุบันได้ตามเกณฑ์ธนาคารและตู้อัตโนมัติ นอกจากนี้ เงินฝากออมทรัพย์ยังสามารถตรวจสอบยอดคงเหลือโดยใช้บัตร ATM หรือผ่านทางระบบ Internet Banking และโทรศัพท์มือถือได้ด้วย

บัญชีเงินฝากกระแสรายวัน
ตรวจสอบได้จากการคิดกระทบยอดบัญชีเงินฝากกระแสรายวัน (Bank Reconciliation)

การตรวจสอบยอดเงินคงเหลือในบัญชีเงินฝากกระแสรายวัน

Bank Reconciliation

ยอดตามธนาคาร	10,000	ยอดตามบัญชี	8,980
บวก เงินนำฝากที่ธนาคาร		บวก ดอกเบี้ยเงินฝากธนาคาร	20
ยังไม่ได้นับถึง	500		9,000
	10,500	หัก ค่าธรรมเนียมธนาคาร	500
หัก เช็คที่ยังไม่ได้นำไปขึ้นเงิน	2,000	ยอดคงเหลือ	8,500
ยอดคงเหลือ	8,500		

ต้องเท่ากัน

ทางเลือกในการบริหารเงินสด

ใบรับฝาก/บัตรเงินฝาก

จ่ายเงินต้นพร้อมดอกเบี้ย
ตามอัตราที่ระบุเมื่อครบกำหนด

ได้รับใบรับฝากเป็นหลักฐานการฝากเงิน
แทนสมุดคู่มือฝาก

แบ่งได้ 2 ประเภท คือ ประเภทเปลี่ยนมือไม่ได้
และประเภทเปลี่ยนมือได้

ทางเลือกในการบริหารเงินสด

กองทุนรวมที่ลงทุนในตลาดเงิน

เป็นการซื้อหน่วยลงทุนของกองทุนรวมที่ลงทุนเฉพาะ
ในตราสารทางการเงินที่มีชื่อขายกันในตลาดเงิน

มีสภาพคล่องสูง สามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้ง่าย
เนื่องจากตราสารทางการเงินที่กองทุนรวมลงทุน
มีอายุสั้นและมีความเสี่ยงที่ค่อนข้างต่ำ
และมูลค่าหน่วยลงทุนเปลี่ยนแปลงไม่มากนัก

ทางเลือกในการบริหารเงินสด

ตั๋วเงินคลัง

เป็นตัวสัญญาใช้เงินที่ออกโดยกระทรวงการคลัง
มีอายุครบกำหนดได้ถือน้อยกว่า 1 ปี

ได้รับผลตอบแทนจากส่วนต่างของราคาหน้าตั๋ว
หรือมูลค่าที่ตราไว้ที่จะได้รับคืนเมื่อครบกำหนดได้ถือน
และราคาที่ซื้อโดยได้รับส่วนลด (อัตราผลตอบแทนต่ำ)

มีข้อจำกัดทางกฎระเบียบของราชการ
และใช้วงเงินในการประมูลค่อนข้างสูง
ดังนั้น บุคคลสามารถซื้อได้โดยการซื้อต่อจากสถาบันการเงิน
หรือซื้อทางอ้อมผ่านการลงทุนในกองทุนรวมตราสารหนี้ระยะสั้น

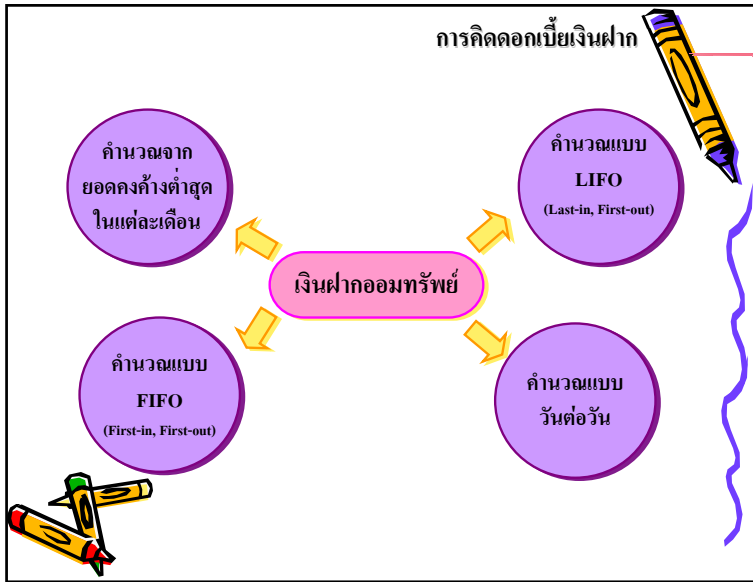
การเปรียบเทียบทางเลือกในการบริหารเงินสด

ปัจจัยในการพิจารณา

ภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย
และ
ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

การคิดดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์

คำนวณแบบ First-in, First-out (FIFO)

มีลักษณะที่ว่า การถอนเงินนั้นจะถือว่าเป็นการถอนเงินสดที่นำฝากล่าสุดที่ยังคงค้างอยู่ ซึ่งเงินส่วนที่ถูกถอนไปก่อนคิดดอกเบี้ย จะไม่ได้ถูกนำมาคิดดอกเบี้ย

คำนวณแบบวันต่อวัน

เป็นการคิดดอกเบี้ยเป็นวัน จากยอดที่คงค้างอยู่ในวันนั้น ๆ
(เป็นวิธีคิดดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์ที่ธนาคารนิยมใช้กันมากที่สุด)

การคิดดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์

คำนวณจากยอดคงค้างต่ำสุดในแต่ละเดือน

เป็นการคำนวณดอกเบี้ยจากจำนวนเงินคงค้างที่ต่ำที่สุดในบัญชีในช่วงเดือนนั้น ๆ

คำนวณแบบ First-in, First-out (FIFO)

มีลักษณะที่ว่า การถอนเงินนั้นจะถือว่าเป็นการถอนเงินสดที่นำฝากลำดับแรกสุดที่ยังคงค้างอยู่ ซึ่งเงินส่วนที่ถูกถอนไปก่อนคิดดอกเบี้ย จะไม่ได้ถูกนำมาคิดดอกเบี้ย

การคิดดอกเบี้ยเงินฝากประจำ

เงินฝากประจำ

เงินฝากแต่ละก้อนจะถูกคิดดอกเบี้ยแบบทบต้น ซึ่งเป็นการคิดดอกเบี้ยจากเงินต้นและดอกเบี้ย โดยที่ดอกเบี้ยในแต่ละงวดนั้น จะถูกนำไปคิดรวมเป็นเงินต้นในงวดถัดไป